

АНАЛИЗ НА СЪВМЕСТНАТА ОПЕРАЦИЯ НА РУСКИТЕ ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ В СИРИЯ

*подполковник д-р Петко Димов,
подполковник д-р Живко Желев*

*Petko Dimov, Zhivko Zhelev. ANALYSIS OF JOINT OPERATION OF RUSSIAN
ARMED FORCES IN SYRIA*

The report offers an analysis of preparing forces forming the groups, conducting operation and achieving goals in a joint military operation by Russian forces in Syria.

***Key words:** joint operation , Syria*

Военната операция на Въоръжени сили на Руската федерация в Сирия се явява крупно военно-политическо събитие с важни регионални и глобални последици. Това е първата широкомащабна военна операция на Русия зад пределите на територията на бившия СССР. На 30 септември 2015 г. Въздушно-космическите сили на Руската федерация са създали ударна авиационна група във военна база Хмеймим, провинция Латакия. Чрез ефективно използване елемента на изненадата в базата се дислоцирали бомбардировачи, щурмови самолети и вертолетите, прикрити от изстребители, а също така и формирования от морската пехота и въздушнодесантните войски за охрана на базата.

Подготовка на операцията.

На 26 август 2015 г. между правителствата на Руската федерация и Сирийската арабска република се сключи договор за разполагане на авиационна група на Въоръжените сили на Руската федерация на Сирийска територия. В следствие на това започна постепенното увеличаване на 720-ти

пункт за материално-техническо осигуряване на ВМФ на Русия, разположен в сирийското пристанище Тартус.

Пристанище Тартус е опорен пункт създаден за поддържане на Средиземноморската ескадра още през 1971 г., който след разпадането на Съветския съюз не е имал почти никаква дейност. Със започване на гражданската война в Сирия през 2011 г. значение му е било преоценено и в него все по-често са започнали да се забелязват транспортни и десантни кораби на ВМФ на Руската федерация.

По данни на Ройтерс, важна роля за взетото решение при създаване на авиобаза на летище Хмеймим е изиграла тайната визита в Москва на генерал-майор Касим Сулеймани, който оглавява „КУДС“ - външнополитическото звено на Революционната гвардия в Иран¹. По данни на изданието Блумберг основните действащи лица за инициране на военната операция са министъра на отбраната Сергей Шойгу, секретаря на съвета по безопасност Николай Патрушев и началника на администрацията на президента Сергей Иванов. Предлога е официално поисканата помощ от Президента на Сирийската арабска република - Башар Асад².

На 30 септември 2015 г. Федералното събрание е дало на Президента Владимир Путин съгласие за използване на Въоръжените сили на Руската федерация в Сирия. Прието е военно-въздушните сили да окажат поддръжка на Сухопътните войски на Сирия, без провеждане на сухоземна операция. Президента Путин е назвал основната задача на операцията „Стабилизация на законната власт в страната“. За командир на силите в Сирия е назначен генерал-полковник Александър Дворников, който в последствие е награден със звание Герой на Русия.

Като *Стратегически цели на операцията* може да се определят предотвратяването на смяната на режима в Сирия и външната намеса в страната. Също така нарушаването на плановете на Вашингтон за изолация на Москва и доказването на Русия като надежден съюзник. Руският президент Владимир Путин косвено посочи, че една от целите е да се

провери съвременната руска военна техника и оръжия в реални условия, а от друга страна да се съхрани незасегнатата руската военна база в Средиземно море.

Сформиране на групировките.

За провеждане на съвместната военна операция в Сирия е била развърната *ударна авиационна група на Военно-космическите сили (ВКС)* на летище Хмеймим. Според изявлението на представителя на Министерство на отбраната на Русия Игор Конашенков в нея първоначално участват 50 самолета и вертолета. Чрез спътниковата фотография са били идентифицирани по 12 фронтови бомбардировачи Су-24М и шурмови самолети Су-25СМ, 6 броя бомбардировачи Су-34, 4 изстребителя Су-30СМ, а така също вертолети Ми-24 и Ми-8. По-късно на 17 ноември били привлечени още 25 самолета на Командването на далечната авиация и още 8 Су-34 и 4 Су-24СМ¹.

За осигуряване на *охраната и отбраната на авиобазата* в Сирия били разположени подразделения на морската пехота от 810-та отделна бригада в Севастопол на Черноморския флот. В последствие охраната и комендантско-регулировъчната служба е поета от органите на Военна полиция на Руската федерация.

За нуждите на операцията са привлечени 2 групи от силите за специални операции и военнослужещи от 7-ма десантно-шурмова дивизия на ВДВ. Освен това в Сирийската армия действа и група руски военни съветници. По данни на агенция Стратфор в базата се намират 7 танка Т-90, артилерия и бронетранспортъори БТР-80.

В състава на *военноморската групировка* са ракетния крайцер „Москва“ и стражевите кораби „Ладный“, „Пытливый“ и „Сметливый“ и десантни кораби и спомагателни съдове. На 7 октомври към бойните действия на операцията са привлечени 4 бойни кораба на Каспийския флот: стражевият кораб „Дагестан“ и малките ракетни кораби „Град Свияжск“, „Углич“ и „Великий Устюг“ и подводницата „Ростов-на-Дон“ от

Черноморския флот. Към 20 ноември 2015 г. задействаните сили на въздушната группировка представляват 69 самолета, морската группировка от 10 кораба, в това число 6 в Средиземно море⁹.

Създадена е *съвместна система за ПВО*, осигуряваща охраната на военни и стратегически важни граждански обекти, в това число летището в Латакия. В състава на ПВО системата влизат комплекса Панцир-С1 и системата за РЕБ Красуха-4, а така също сирийските зенитно ракетни системи Бук-М2Э и С-200. Противовъдушната отбрана се усилва от ракетния крайцер „Москва“ разполагащ със система за ПВО „Форт“, който е заел крайбрежния район на Латакия и възможностите на корабите в оперативното съединение на ВМФ. Към 25 ноември в авиобаза Хмеймим е разположена и зенитно ракетна система С-400.

С оглед подобряване на мотивацията на военнослужещите на 30 ноември Президента на Русия, Владимир Путин е предложил на правителство да разгледат въпроса за признаване на участвалите военнослужещите в операцията в Сирия за статут на ветерани от войните¹⁰.

Трябва да се отбележи, че при започване на операцията *противниковата группировка* се определя на повече от 60 хиляди души, които владеят около 70 % от територията на страната, в това число големите градове Идлиб, Палмира, Рака и контролират повечето от предградията на Хомс и Дамаск. Това са предимно терористични организации от наемници и банди, като Ислямска държава в Ирак и Леванта (ИДИЛ), „Фронт ан-Нусра“ от състава на „Ал Кайда“ и други. Към началото на операцията същите провеждат мащабна офанзива в провинция Латакия, като се подготвят да завземат Алепо и да контролират ключовия маршрут Дамаск – Алепо свързващ южната и северната част на страната.

Провеждане на операцията

Първия авиоудар на Сирийска територия е нанесен на 30 септември 2015 г. Само за една седмица самолетите на ВКС на Русия са поразили 112 обекта в Сирия. За периода от 30 септември до 30 октомври авиогрупата е

направила 1391 излитания и е унищожила 1623 обекта на противника. До края на 2015 г. в сирийската операция са извършени 5240 излитания, в това число 145 на стратегическата авиация и ракетни удари.

При наблюдение на картата на авиударите прави впечатление, че в началото на операцията руските удари са съсредоточени на северозапад около градовете Хомс и Хама, където са опозиционните сили на Джабхат ан Нусра, докато авиоударите на западната коалиция са на североизток в близост до Турция и Ирак.

До края на 2015 г. Руската авиация подпомага настъплението на Сирийската армия по няколко фронта в северозападна Сирия, западно от Алепо, Хомс и провинция Латакия. С началото на 2016 г. преминават към настъпление източно от Алепо, Дейр-ез-Зор, Рака и Палмира. С това е подпомогнато правителството да си върне под контрола централната част на страната и излиза на Средиземно море, както и основните пътни артерии.

Далечната авиация осъществява удари без да е базирана на територията на Сирия. Свръхзвуковите бомбардировачи Ту-23М3 излитат от района на Северен Кавказ и поразяват цели в Рака и Дейр ез Зор. Ту-95МС и ракетноносните Ту-160 изстрелват крилати ракети по цели в Сирия от Иранското въздушно пространство.

В хода на сирийската операция за първи път се използват крилати ракети Х-101. В рамките на операцията Каспийската флотилия е изпълнила 44 пуска на крилати ракети с морско базиране „Калибър“ от акваторията на Каспийско море с което са унищожени 18 цели на територията на Сирия. На 8 декември е проведен ракетен удар ракети от подводницата „Ростов на Дон“ в Средиземно море, като крилатите ракети са изстреляни от подводно положение. На 3 януари 2016 г. ракетния крайсер „Москва“ е сменен от гвардейския ракетния крайсер „Варяг“. Така също към боевете в Сирия е привлечен и големия противолодъчен кораб „Вицеадмирал Кулаков“. Към 22 януари 2016 г. ударната авиация има вече над 6 хиляди бойни излитания.

В едно интервю за „Российская газета“ командирът на руския

контингент в Сирия генерал-полковник Александр Дворников казва, че в основата на успеха на военната операция срещу терористите е била координираната работата на руската авиация от въздуха, насочвана от местни военни формирования по земя. Въпреки това има данни, че за някои по-отдалечени райони са използвани и руски специални части.

За да подобрят способностите на Сирийската армия в рамките на военно-техническото сътрудничество са им предоставили редица модерни оръжия и военно оборудване за комуникации и разузнаване. В средата на декември въоръжените сили на Сирийска арабска република са получили партида танкове Т-90, оборудвани с инфрачервени прицелни комплекси устройства за наблюдение на температурата. Това е повишило в значителна степен бойната ефективност на правителствените сирийски войски. Също така в тяхна помощ са били предоставени военни съветници, които са участвали в планирането на бойните действия и подготовката на правителствените войски, кюрдски и други групи.

С цел да се контролира територията на Сирия и под предлог за засилване изследването на космоса, руските Военно-космически сили са извели в орбита над територията на Сирия 10 спътника. Експертите в областта споменават, че това са картографския сателит Леопард-М, радиоретранслатори Харпун, сателити за електронна война Лотус-С и др. Няма данни за точния брой на използваните безпилотни летателни апарати или роботизирани средства, но в пресата се съобщи за две загуби на БЛА – Т23 Аилерон и Орлан-10 в района на Алепо през месец Октомври⁶. Известно е, че по време на операциите усилено са използвани дроневи за насочване на самолетите от рода на Орел и Нар. За защитата на базата в Хмеимим е била монтирана и модерна радарна станция за откриване на малки цели. Освен това руските формирования са използвани в Сирия и роботите Платформа –М и Арго.

Специфична особеност *на инженерното осигуряване на операцията* е, че в хода на бойните действия се налага сформирание на 2 екипа за

разминиране на исторически паметници. Привлечени са сапъори от международния център за разминиране със задача да спасят историческите паметници в района на Палмира, който започват работа на 27 март. Екипите разполагат с роботи за разминиране Уран-6 и са прочистили над 8500 здания разположени на 825 хектара в града, обезвредени са около 18 000 импровизирани взривни устройства. Разминирането приключи на 5 май 2016 г. с концерт на руски симфоничния оркестър в същия древен амфитеатър, в който са били обезглавявани заложници от „Ислямска държава в Ирак и Леванта” (ИДИЛ).

Логистичното поддръжка на Сирийската армия по време на операцията е прикрита под формата на хуманитарна помощ. През януари 2016 г., Русия доставя 22 тона хуманитарна помощ на няколко сирийски градове. В средата на февруари 2016 сирийски военен транспортен самолет, с подкрепата на руски Су-30 спусна хуманитарна помощ на жителите на обсадения от бунтовници град Дейр ез Зор. Товарът от 50 тонът е бил закрепен на специална платформа и хвърлен с парашут от 4 км. височина в контролирана от правителството зона.

Основната тежест на снабдяването на войските ляга на въздушния и морския транспорт, като за цялата операция в продължение на 5 месеца са направени около 640 самолетни рейса и 80 рейса на морския транспорт.

Използвани са съвременни модулни конструкции, позволяващи буквално за дни да се развърне на летище Хмаймим всичко необходимо за инфраструктурното обслужване, като жилищни и административни сгради, столови, бани и др.

Приключването на операцията е обявено със заповед на Президента Владимир Путин за изтегляне на основната част от руската групировка в Сирия считано от 15 март 2016, но успоредно с това в съобщенията се отбелязва, че морската база в Тартус и авиационна база Хмаймим ще продължат да работят, както обикновено.

Интересна особеност е, че въпреки започналото изтегляне на 18 март

началника на Главна оперативна дирекция на Генералния щаб, генерал-лейтенант Сергей Рудской заяви, че „Русия ще продължи ударите срещу терористичните групировки на Ислямска Държава в Сирия поради сухоземната контраофанзива на Сирийската армия”. Той каза, че руската авиация се ангажира да прави до 25 излитания на ден, в подкрепа на сирийската армия. От 20 до 30 март руските самолети са направили 131 излитания за подкрепа на действията в Палмира.

Според информация на телевизионния канал Russia 24, в Сирия са оставени самолети Су-24, Су-25 и Су-34 и вертолети Ми-24 и Ми-35. На 28 март 2016 г. беше обявено, че всички планирани за връщане руски самолети са се завърнали от Сирия, но заедно с оттеглянето им, в Сирия са изпратени най-новите руски хеликоптери Ми-28N и Ка-52.

Определяне на целите

Първоначалната цел е била чрез унищожаване на инфраструктурни обекти и каналите за доставки, терористите да се принудят да прекратят мащабните настъпателни действия и да преминат към действия в по-малки групи. В последствие авиоударите са нанасяни по военни обекти, като складове с оръжия и боеприпаси, гориво-смазочни материали, свързочни възли, командни пунктове и др. обекти на „Ислямска държава“ и „Фронт ан-Нусра“. За прекъсване на приходите на Ислямска държава само за първите два месеца са поразени 32 комплекса за производство на петрол, 11 рафинерии, 23 петролни помпени станции. Унищожени са много конвой и цистерни за превоз на петрол.

Според Сергей Рудской основните транспортни маршрути за износ на петрол от Сирия са през Ирак и Турция, поради което Турция беше обвинена в незаконна търговия с Ислямска държава. По данни на Руското министерство на отбраната основните маршрути за износ на нефт са три:

- Западен маршрут - от нефтеното поле в района на Рака се превозва с автомобилен транспорт предимно вечер, през район контролиран от Ислямска държава към северозападна Сирия, коридора излиза от страната

през населения пункт Аزاز (Сирия) и Рейнхал (Турция) до турските пристанища в Средиземно море Дертийол и Искендерун.

- Северен маршрут от нефтеното поле в района на Дейр-ез-Зор до турския нефтепреработващ завод в град Батман.

- Източен маршрут от северозападните райони на Ирак през сирийската територия гр. Таван и Захо до турския населен пункт Джизре.

Възврънат е контрола от правителството над трите най-големи газови полета, които са давали значителни приходи на терористите. Според Русия годишния доход на „Ислямска държава” от незаконни продажби на петрол е около 2 милиарда долара годишно и в следствие на действията на въоръжените сили е намален с 50 %.

Според представители на сирийката опозиция, ЕС, НАТО, САЩ, Турция, Катар и Саудитска Арабия основната част от ударите са били насочени против опозиционните сили противостоящи на правителството на Башар Асад³.

Бойни загуби

На 24 ноември 2015 г. беше свален един Су-24М от турски изстребител F-16 в района на турско-сирийската граница. Командира на екипажа подполковник Олег Пешков загина и се наложи провеждането на разузнавателно-спасителна операция за другия член на екипажа. В резултат на обстрела от земята е бил унищожен вертолет Ми-8 извършващ спасителната операция, в резултат на което е загинал още един морски пехотинец.

Освен това са загинали още двама летеца в следствие на повреден вертолет, а преди това един технически специалист се е самоубил. Със загиналия 1 съветник на Сирийската армия и двама офицери от силите за специални операции, които са насочвали огъня на авиацията, общите загуби стават 8 човека. Освен това има данни за загинали агенти подготвени от Центъра за специално назначение и действащи в агентура мрежа в Сирия и Ислямска Държава.

Известните от медиите технически загуби са един самолет Су-24, вертолет Ми-8 и катастрофирания Ми-28.

Според руския министър на отбраната Сергей Шойгу, руските войски са *унищожили над 2 хиляди противникови бойци* в Сирия, от които 17 командири. Според „Сирийската обсерватория за правата на човека“ в резултат на руските действия са унищожени повече от 1100 бойци на „Ислямска държава“ и повече от 1400 бойци на други бунтовнически групи, но освен това се съобщава за голямо количество цивилни загуби. Според същата организация руската авиация е използвала неуправляеми снаряди в гъсто населени райони, както и касетъчни бомби. Има обвинения, че съвместно със Сирийската армия са унищожили болница и други цивилни обекти, за което руските власти отричат. Това говори за проблеми с целеуказването и използването на високоточно оръжие.

Организация на взаимодействието с други страни

Военната операция изисква координация и организация на взаимодействието със страните от региона. Русия, Сирия, Иран и Ирак съгласуват действията си чрез разположения в Багдад „Международен координационен център за борба с Ислямска Държава“, който беше огласен на 29.09.2015 г. По информация на Министерството на отбраната на Руската Федерация всички удари се съгласуват от там и нанасят след проведено въздушно разузнаване, уточняване на данните получени от щаба на Сирийската армия, която допълнително координирана и прикрива действията по суша.

Естествено дипломатическите усилия за подготовка на операцията започват много по-рано в изключително сложна геополитическа обстановка, в която са намесени много играчи с различни цели и мотиви. Това се дължи на безспорния факт, че войната в Сирия директно влияе на международните енергийни потоци. Сирия е естествена транзитна територия на енергоресурси от иракски Кюрдистан, Арабския полуостров и Персийския залив (Катар, Йемен, Кувейт, ОАЕ, Оман, Саудитска Арабия, Иран, Ирак, Бахрейн). Освен

това Сирия затваря крайбрежието, където се предполага, че има огромни запаси от газ.

През юли 2010 г. Тексаската компания Noble Energy открива за Израел находището Левиатан, а малко преди това еврейската икономика се сдобива и с друго находище – Тамар. Оказва се, че двете находища са част от цяла система от залежи в т. н. басейн Левант, чийто ресурсен потенциал се изчислява на 3,5 трилиона куб. метра природен газ, както и на най-малко 1,7 милиарда барела нефт . Тази енергийна перспектива би могла да направи от Израел системен доставчик на енергоресурси на европейския пазар .

Факт е, че войната в Сирия е с мълчаливото неучастие на Израел. Интересите на САЩ, сунитските монархии и Турция (за транзитни коридори към Европа) се съчетават с интересите за свалянето на Башар Асад, който е пречка на транзитния поток. Поради тази причина Вашингтон предлагат да се създаде международна коалиция под егидата на САЩ (както беше в Афганистан и Ирак) за да могат да контролират ударите и поставянето на целите. Руската Федерация отказва предложението да се присъедини към действащата под лидерството на САЩ коалиция с предлог, че е без мандат на ООН³. По думите на Лавров тази коалиция не е „създадена съвсем в съответствие с международното право“.

За нуждите на операцията Руското ръководство заявява, че като програма минимум се стреми да избегне неразбиране с коалицията, а като максимум сътрудничество за ефективна борба с терористичните групировки. Поради влошените военни контакти на Русия със САЩ след събитията в Украйна и Крим се налагат преговори между двамата президенти Путин и Обама, които възстановяват частично отношението на двете страни след 28 септември с цел избягване на конфликти и пречки един на друг в Сирия.

В хода на преговорите представителите на Русия и САЩ постигат съгласие и на 20 октомври се подписва „Меморандум за безопасни полети над Сирия“. Документа регламентира полетите на самолети и безпилотни летателни апарати, канали за свръзка между военните сили на САЩ и Русия

и взаимодействие при кризисна ситуация, но не предоставя координирани военни удари. Определя се и минимално допустимо разстояние на самолети на САЩ и Русия във видимия обхват от 10-20 мили.

На 23 октомври външния министър на Руската Федерация Сергей Лавров съобщава, че така също е създаден механизъм за координация действията на руските и йордански военни, както и между Военно въздушните сили на Израел и Военно–космическите сили на Руската федерация в Сирия.

Единствените проблеми, които имат със съседните страни идват от Турция. Според турските власти за периода от 3 до 10 октомври се наблюдават 13 опасни сближавания в района на турско –сирийската граница от страна на Руската военна авиация. Поради това на 6 октомври Турция е предложила на Русия да създадат работна група за съгласувани действия в Сирия. На 17 октомври министър-председателя на Турция Ахмет Давутоглу заявява, че турските въоръжени сили ще свалят всеки самолет нарушил въздушното пространство на страната. На 20 октомври се организира телефонна линия между министерство на отбраната на Русия и Турция по въпроси предотвратяващи въздушни инциденти в небето над Сирия, но на 24 ноември след инцидента със сваления руски самолет контактите са били прекратени.

До създаването на тази сложна обстановка се стигна поради регионалните амбиции на Турция като самостоятелен политически играч. До началото на кризата в Сирия турският президент Реджеп Ердоган успя да изгради модел на поведение, основан на суверенитета и баланса в международните отношения. Кризата в Сирия обаче рязко промени всичко и целият натрупан през годините политически капитал на турския президент бе похарчен заради почти истеричната външнополитическа стратегия породена от кюрдския проблем.

В интервю пред Atlantico на високопоставен офицер от френското разузнаване Ален Родие се твърди следното „Във връзка с бежанския поток

Анкара обеща да затвори границата със Сирия, което трябва да спре кислорода на „Ислямска държава“, а вместо това те се опитват да създадат буферна зона на запад от Ефрат“.⁷ Създаването на една такава зона ще раздели на две части зараждащия се сирийски Кюрдистан. Официалната цел е създаването там на лагер за бежанци, които към момента в Турция са почти три милиона. Втората, скрита цел е формиране на тилова база за „умерените“ опозиционни движения за сваляне на режима на Башар Асад. Подобно становище изказаха и САЩ, че с провеждане на руските авиоудари ще бъде унищожена и „умерената опозиция“, което беше потвърдено със създаването от руските въоръжени сили на т.н. „Зона за блокиран достъп“.

Руската Федерация също има своите интереси в Сирия и в Близкия изток. От резултатите на руската военна операция в Сирия се очакваше да се разбере дали Русия ще бъде възприемана като равнопоставена световна сила, или ще продължи да бъде третирана само като „регионална сила“. Външната политика на Русия в сирийската война цели да я превърне в глобален лидер, пишат аналитиците от Stratfor: „Русия прави опит да бъде глобален лидер, който може да поема отговорност и да гледа САЩ директно в лицето“.

Военната операция в Сирия твърдо показва това, а реакцията на САЩ го потвърждава. Русия извършва едностранни действия без САЩ и НАТО, които ще я отведат на масата за преговори по урегулирането на сирийския конфликт. След което ситуацията ще способства за постигането на сериозни резултати и по украинския конфликт.

На 23 февруари 2016 г. Руското министерство на отбраната, откри на територията на авиобаза Хмеимим „Координационен център за помирение на враждуващите страни на територията на Сирийската арабска република“. В него работят над 60 офицери разделени в следните групи: анализ и планиране; преговори; споразумения и сътрудничество с чуждестранни организации; информация за поддръжка; предоставяне на хуманитарна помощ на сирийското население. Мисията на центъра е да насърчи процеса на преговорите за помирение и прекратяване на огъня между правителството

на Башар Асад и противостоящите страни с изключение на Ислямска държава и Джабхат ан-Нусра. Най-активни в процеса на помирение са се оказали провинциите Хама и Хомс.

Финансиране на операцията

В чисто технически план операцията действително била проведена блестящо и без значителни финансови разходи за Москва, но официалните данни за стойността на операцията са засекретени. Според изказване на министър-председателя Дмитрий Медведев разходите напълно се вписват в бюджета на министерство на отбраната на Руската Федерация.

Според оценката на Jane's Information Group възможните максимални разходи на Русия са от 2,3 до 4 милиарда долара. Тази оценка не включва стойността на крилатите ракети. Според Рос Бизнес Консултинг, един пуск на такава ракета е между 20 до 60 милиона долара. Освен това през 2015 г. Руското правителство е отпуснало 2 милиона долара за предоставяне на хуманитарна помощ за Сирия⁵.

Според американската корпорация HIS Inc., разходите на Русия за операцията в Сирия са 10 пъти по-ниски от разходите на САЩ за поддръжка на аналогичен контингент в Афганистан. Ако пък сравним тези разходи, със стойността на американската операция „Непоколебима решителност” в Сирия ще установим, че полетите на руската бойна авиация са стрували пет пъти по-евтино от полетите на американската⁵.

По мнение на логистичните експерти сравнително ниските разходи на военната операция се обясняват със снабдяването на военния контингент по море, невисоките заплати на военнослужещите, ниските медицински разходи и компактно разположение на контингента. Също така са използвани боеприпаси с изтичащ срок на годност, както и от заплащане на горивото от Сирийската страна.

Повечето експерти са на мнение, че е невъзможно точно да се определят разходите на операцията, но са съгласни, че те са незначителни за военния бюджет или по-точно около 1 % от бюджета на военното

министерство на Русия. В края на 2015 г. анализаторите на Пентагона окачествиха операцията като успешна и отбелязаха, че Русия може да извършва операции в Сирия с това ниво на напрежение в продължение на много години, без никакви значителни финансови затруднения.

На 17 март 2016, руският президент Владимир Путин официално заяви, че за военната операция са изразходвани 33 милиарда рубли, които първоначално са били включени в бюджета на Министерството на отбраната за провеждане на учения и бойна подготовка. Според него разходите са били необходими и оправдани. Според експертите ще са необходими още 10 милиарда рубли за попълване на запасите и ремонт.

Оръжейните специалисти твърдят, че въпреки направените разходи, Русия може да спечели много повече, само от потенциалните експортни договори за доставка на въоръжение, изпробвано в Сирия, които през идните години може да достигне 6-7 милиарда долара. Така например, през декември месец Алжир направи заявка за 12 бомбардировача Су-32 и 40 хеликоптера Ми-28Н, започнаха преговори и за най-малко 10 изстребителя Су-35.

Изстребителите Су-35 пораждаат освен интерес в страните Индонезия, Виетнам и Пакистан. Египет предяви интерес към закупуването на 46 машини Ка-52 „Алигатор“ до 2017 г. Страните Ирак и Иран се заинтересуваха от танка Т-90, особено след появата на видео разпространено в Интернет пространството, показващ надеждната защита на машината от удар с американски противотанков ракетен комплекс TOW. Саудитска арабия и Индия започнаха преговори за ПВО системата С-400.

Дипломатически усилия след операцията.

Краят на руската военна операция в Сирия изненада повечето експерти и политици както в самата Русия, така и извън нея. Внезапното прекратяване предизвика дискусия до колко са изпълнени поставените военни и политически цели в сирийския конфликт, но започнаха засилени опити за разрешаване на конфликта по пътя на дипломацията⁴.

Решението за оттегляне на войските бе взето от руското ръководство

две седмици след влизането в сила на прекратяването на огъня в Сирия. Президента Путин възложи на руския външен министър Сергей Лавров да се засили участието на Руската федерация в организацията на мирния процес в Сирия. Лавров, от своя страна събщи, че операцията на въздушно-космическите сили е допринесла за създаването на условия за диалог.

Решението за оттегляне на войските също съвпада с възобновяването на преговорите в Женева. Трябва да се отбележи, че Русия успя да ангажира Иран да преговаря на страната на Москва и да участват в разговорите на 30 октомври 2015 г. и на 14 ноември във Виена. Това създаде подходящи условия за работа на делегациите на Сирийското правителство и опозицията, които да започнат преговори в Женева⁸.

Участниците принципно се съгласиха за създаването на преходен управляващ орган и изготвянето на нова конституция. Този процес, според „пътната карта“, произведена във Виена, трябва да отнеме около 18 месеца. Страните обаче отново не успяха да постигнат компромис и разговорите забуксувалиа⁴. Ситуацията се е променила драстично, след сключването на споразумението за примирие, което е било договорено по инициатива на Русия и Съединените щати. Това споразумение не се прилага само към групата на „Ислямска държава“, „Джебхат ен-Нусра“ и няколко други формации, признати като терористични от Съвета за сигурност.

Един от възможните бъдещи варианти е разделянето на териториите на Сирия и Ирак на няколко самостоятелни зони: кюрдска, шиитска, сунитска и алевитска. Дори сирийските кюрди обявиха създаването на федерален район в зоната, която е под техен контрол в северната част на Сирия. Това не беше одобрено от правителството на Сирия, което защитава суверенитета на държава.

Още на 10.09.2015 г. директорът на Разузнавателното управление към Министерството на отбраната в САЩ генерал-лейтенант Винсент Стюарт заявява, че в бъдеще Сирия вероятно ще се разчлени на две или три части. Винсент Стюарт подчертава още, че кюрдите няма повече да бъдат в обсега

на правителството на Ирак или казано по друг начин: те ще имат независим Кюрдистан. Един независим иракски Кюрдистан обаче ще започне да привлича турските кюрди. Което ще създаде огромни неприятности на Турция.

От друга страна САЩ се притесняват, че Русия може да започне да контролира региона на Близък изток ако Сирия остане под ръководството на Башар Асад. Това ги кара да търсят регионални партньори, каквито биха могли да бъдат една нова кюрдска държава с основна част иракските кюрди, които са проамерикански. Турция е другият потенциално ефективен партньор в Сирия, само че тя е играч със свои стратегически интереси и няма как да бъде подизпълнител. Проблемът е, че играта с кюрдите в сирийския конфликт взриви вътрешната обстановка в Турция.

По-оптимистичния сценарий за разрешаване на конфликта е да се заложи на принципа на взаимодействието и по-точно на взаимно съгласувани действия, въз основа на преговори между САЩ и Русия от една страна и между Иран и Саудитска Арабия от друга, нещо което звучи почти абсурдно особено за последните две държави, имайки предвид борбата за лидерство на религиозно-политическа основа между тях. За целта между посочените косвени участници в сирийския конфликт трябва да бъде постигнато единодушие за съдбата на президента Башар Асад и затова кои сирийски групировки да бъдат смятани за терористични. Средствата за постигането на тази цел е в проявата на гъвкавост и в разширяването на пространството за политически диалог.

Въпреки всички съществуващи противоречия между Руската Федерация и държавите от западната коалиция, взаимодействието и насрещните стъпки са неизбежни. Свидетелство за това е и визитата в Москва на 15 декември на държавния секретар на САЩ Джон Кери и съвместната декларация от 24 декември на президента на Владимир Путин и премиера на Индия Нарендра Моди в подкрепа на суверенитета, единството и териториалната цялост на Сирийската арабска република.

До голяма степен благодарение на решителните действия на Руската федерация, към момента Сирия си остава суверенна държава, която има същите права, каквито имат и останалите държави-членки на ООН. И днес дори противниците на президента на Башар Асад признават, че той няма реална алтернатива, тоест те споделят позицията на Русия.

Военната операция в Сирия започва след официалната молба за помощ срещу Ислямска Държава на сирийския президент Башар Асад в Москва. Общо операцията в Сирия продължи 5 месеца и 14 дни и може да се определи като една успешна съвместна операция на въоръжените сили на Руската федерация. В резултата на което е дадена възможност на сирийските правителствени сили да спрат териториалното разширение на терористичните групи и да започнат офанзива в провинциите Хама, Идлиб и Алепо.

Библиография:

1. *Marcus, J. Syria: What can Russia's military do? //BBC, 7.10.2015.*
<http://www.bbc.com/news/world-asia-34411477>;
2. *Meyer, H. Arkhipov, I. Putin's Gamble: Syria Move Born of Hopes of Coming in From Cold. // Bloomberg. 2.10.2015.*
<http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-10-02/putin-s-gamble-syria-move-born-of-hopes-of-coming-in-from-cold>;
3. *Kathleen J. Coalition Contributions to Countering the Islamic State. // CRS Report for Congress, № R44135, Library of Congress. Congressional Research Service, 2016, 5 s.*
4. *Минасян, С. Сирийская кампания России. Стратегический гамбит или региональный цугцванг Аналитическая записка № 423 PONARS Eurasia, Институт Кавказ, Ереван, 2016, 2 s.*
5. *Hille, K. Russia defies recession to fund Syria conflict // Financial Times , 25.10.2015. <https://next.ft.com/content/8f9c21fa-7957-11e5-933d-efcdc3c11c89>;*
6. *Russian robots on the ground for four-army assault to retake Aleppo // DEBKAfile 21.01.2016. <http://www.debka.com/article/25170/Russian-robots-on-the-ground-for-four-army-assault-to-retake-Aleppo>;*
7. *Mnenia ot interviuta s oficeri ot frenskoto razuznavane. // Faktor 18.11.2015. <http://www.faktor.bg/mnenia/intervyu/60327-ofitzeri-ot-frenskoto-razuznavane-islyamska-darzhava-se-opitva-da-splashi-evropa-za-da-otzelee.html%7D>;*

^{8.} *Ivanov, P. Vanshni faktori I pozicii v konflikta c Syria // Sp. Diplomacy br. 11, 2014;*

^{9.} *Podgorchuk, A. Minoborony nazvalo chislennost aviagruppy v Sirii, 1.10.2015. www.lenta.ru/news/2015/10/01/fifty;*

^{10.} *Soveshchaniye o deystviyakh Vooruzhyonnykh Sil Rossii v Sirii 17.11.2015. <http://kremlin.ru/events/president/news/50714>;*